

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลกะทู้

อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2536 - 2565)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	5-3
6-1	แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566 - 2570	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536 - 2565	2-3
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-7
3-1	ทรัพยากรดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	4-6
6-1	แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) **วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ** ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy : BCG Modal)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

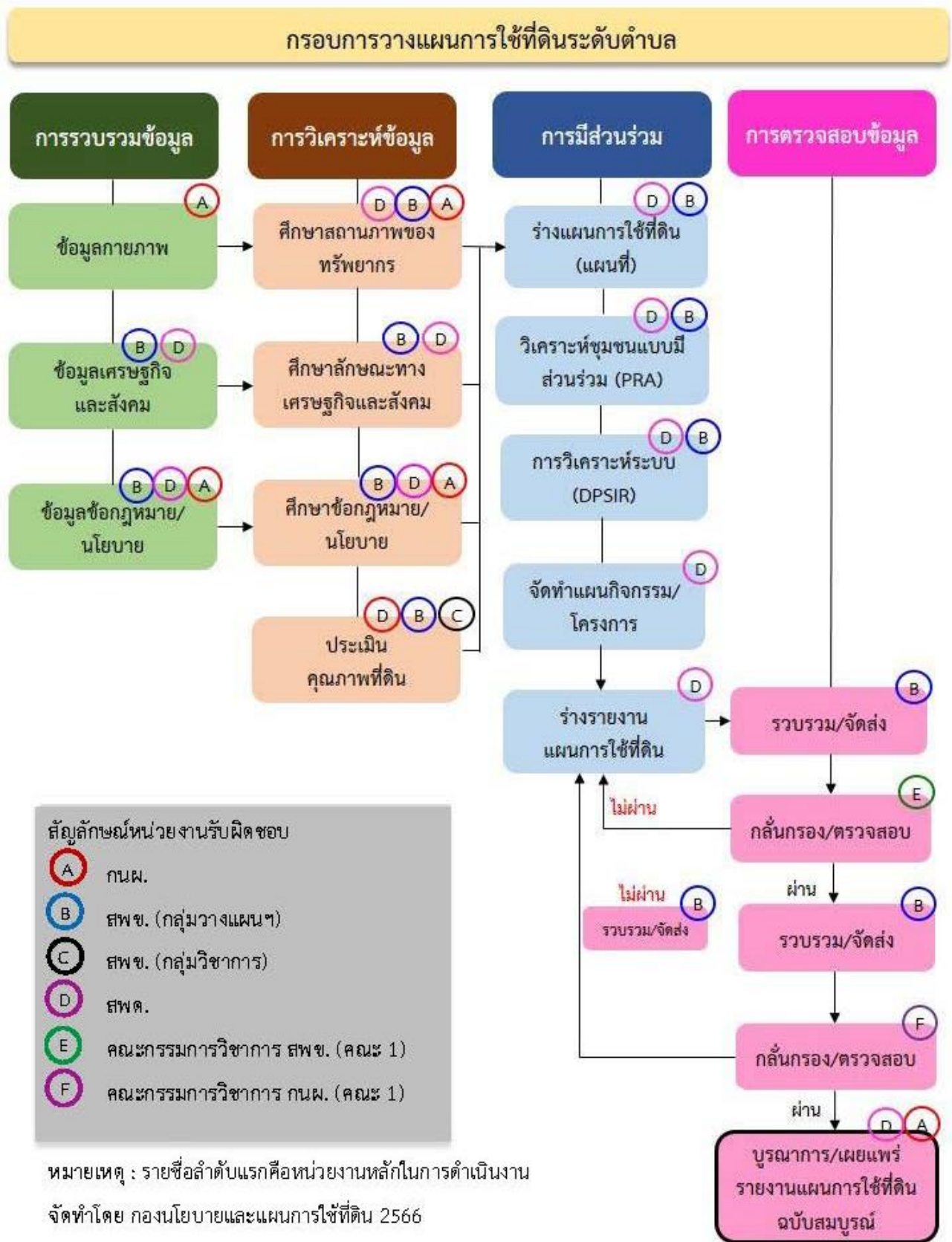
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

นำกะทู้ สู่มืองสมัยใหม่อย่างมีอาชีพ

(ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกะทู้, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

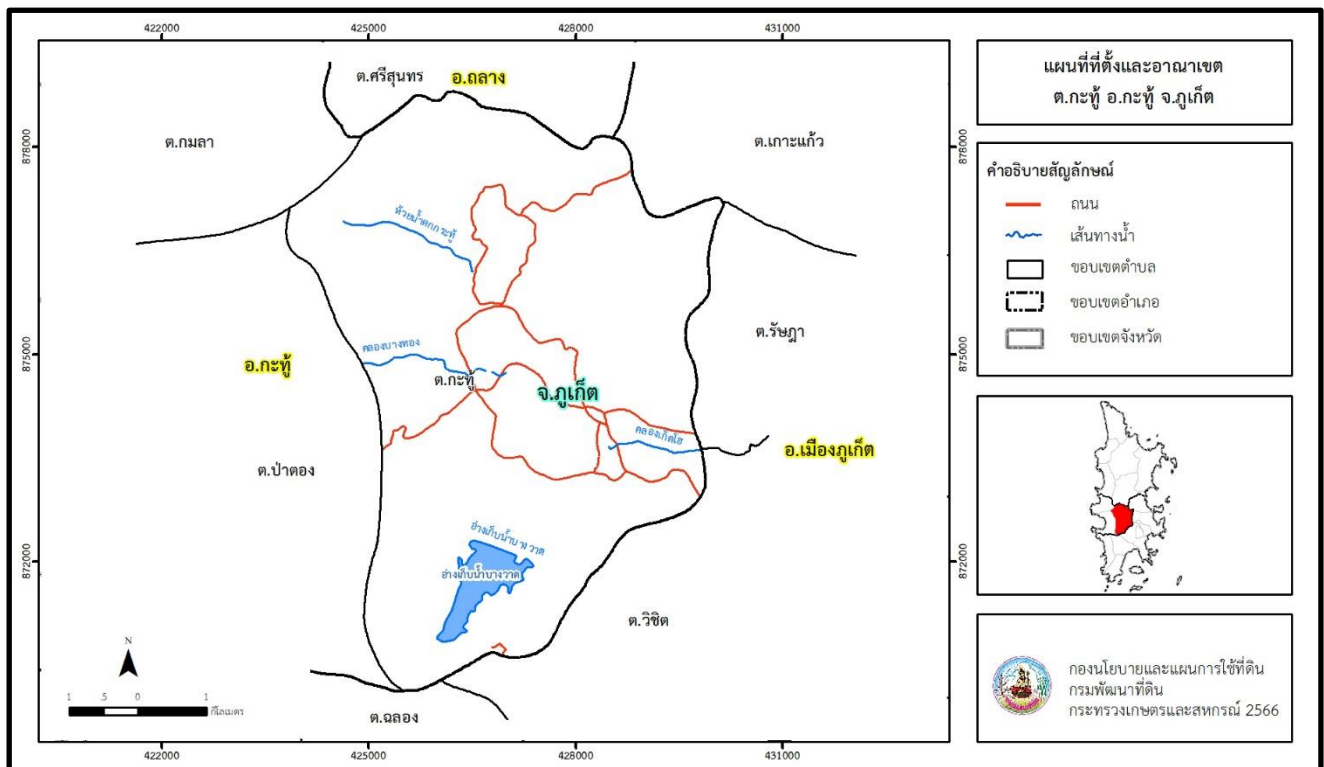

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอกะทู้ มีพื้นที่ประมาณ 35 ตารางกิโลเมตร หรือ 22,003 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลฉลอง ตำบลวิชิต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลรัชฎา ตำบลฉลอง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเกิดโฮ้

หมู่ที่ 5 บ้านไม้เรียบ

หมู่ที่ 2 บ้านกะทู้

หมู่ที่ 6 บ้านสี่กอก

หมู่ที่ 3 บ้านกะทู้

หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งทอง

หมู่ที่ 4 บ้านกะทู้

ทั้งนี้พบว่าพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกะทู้

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงชัน สภาพปลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชัน ตอนกลางเป็นพื้นที่ราบมีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้านของตำบล เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองเกิดโฮ้ คลองบางทอง ห้วยน้ำตกกระทู้ อ่างเก็บน้ำบางวาด

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ. 2536 - 2565) พบว่า ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25.5 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,333.4 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 179 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 352.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 23 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536 - 2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดภูเก็ต ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนธันวาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

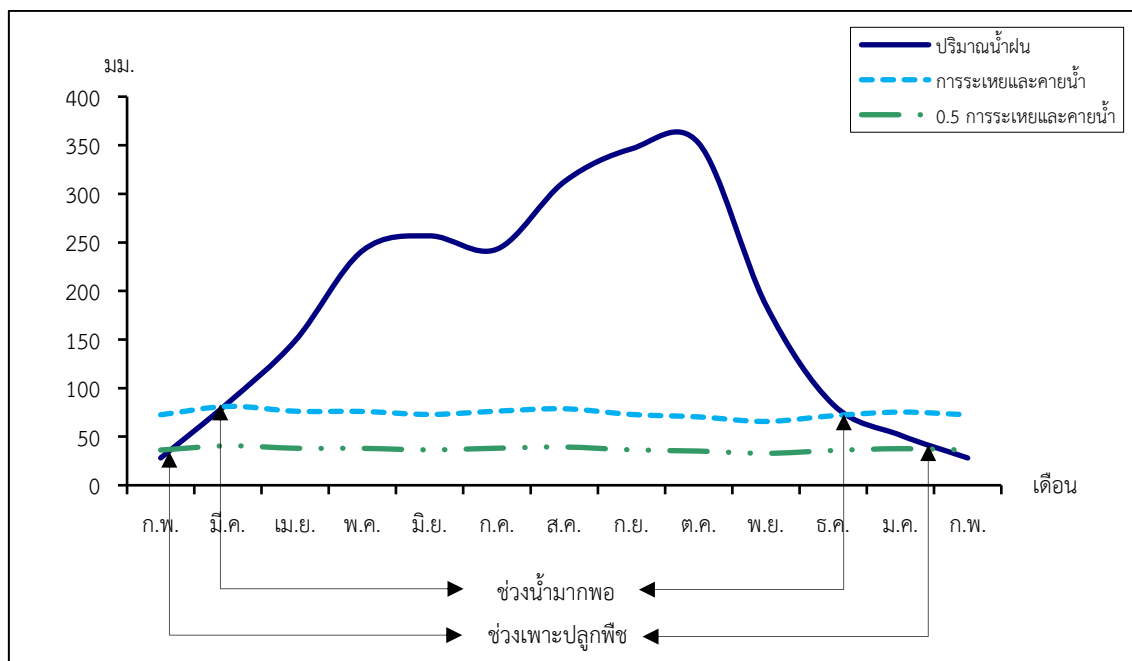
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดภูเก็ต^{1/} (พ.ศ. 2536 - 2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{2/} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	25.1	33.0	28.4	71.0	51.5	5.8	75.3	47.3
ก.พ.	25.4	34.0	29.0	69.0	28.1	3.8	72.5	26.8
มี.ค.	26.0	34.4	29.5	71.0	84.7	8.2	81.2	73.2
เม.ย.	26.3	34.1	29.6	75.0	148.8	12.8	76.2	113.4
พ.ค.	26.2	33.2	29.1	79.0	241.4	18.7	76.0	148.2
มิ.ย.	25.8	32.6	28.6	79.0	256.7	19.0	72.9	150.7
ก.ค.	25.7	32.3	28.5	79.0	243.0	19.1	76.3	148.5
ส.ค.	25.6	32.2	28.3	79.0	312.4	19.6	78.7	156.2
ก.ย.	25.1	31.9	27.8	81.0	346.3	21.6	72.9	159.6
ต.ค.	25.0	31.8	27.7	82.0	352.1	23.2	70.4	160.2
พ.ย.	25.3	32.1	28.0	79.0	185.4	16.4	65.7	130.4
ธ.ค.	25.0	32.1	27.9	75.0	83.0	10.7	71.6	72.0
เฉลี่ย	25.5	32.8	28.5	76.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,333.4	178.9	889.7	1,386.5

หมายเหตุ : ^{1/} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{2/} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2536 - 2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 7,918 ไร่ หรือร้อยละ 35.99 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 4,030 ไร่ หรือร้อยละ 18.30 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 3,575 ไร่ หรือร้อยละ 16.24 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ยางพารา/กล้วย ปาล์มน้ำมัน หมาก/มะพร้าว

2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 455 ไร่ หรือร้อยละ 2.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม กล้วย มะพร้าว/กล้วย เป็นต้น

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 7,693 ไร่ หรือร้อยละ 34.96 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบ รอสภาพฟื้นฟู ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 961 ไร่ หรือร้อยละ 4.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,401 ไร่ หรือร้อยละ 6.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง พื้นที่ถม

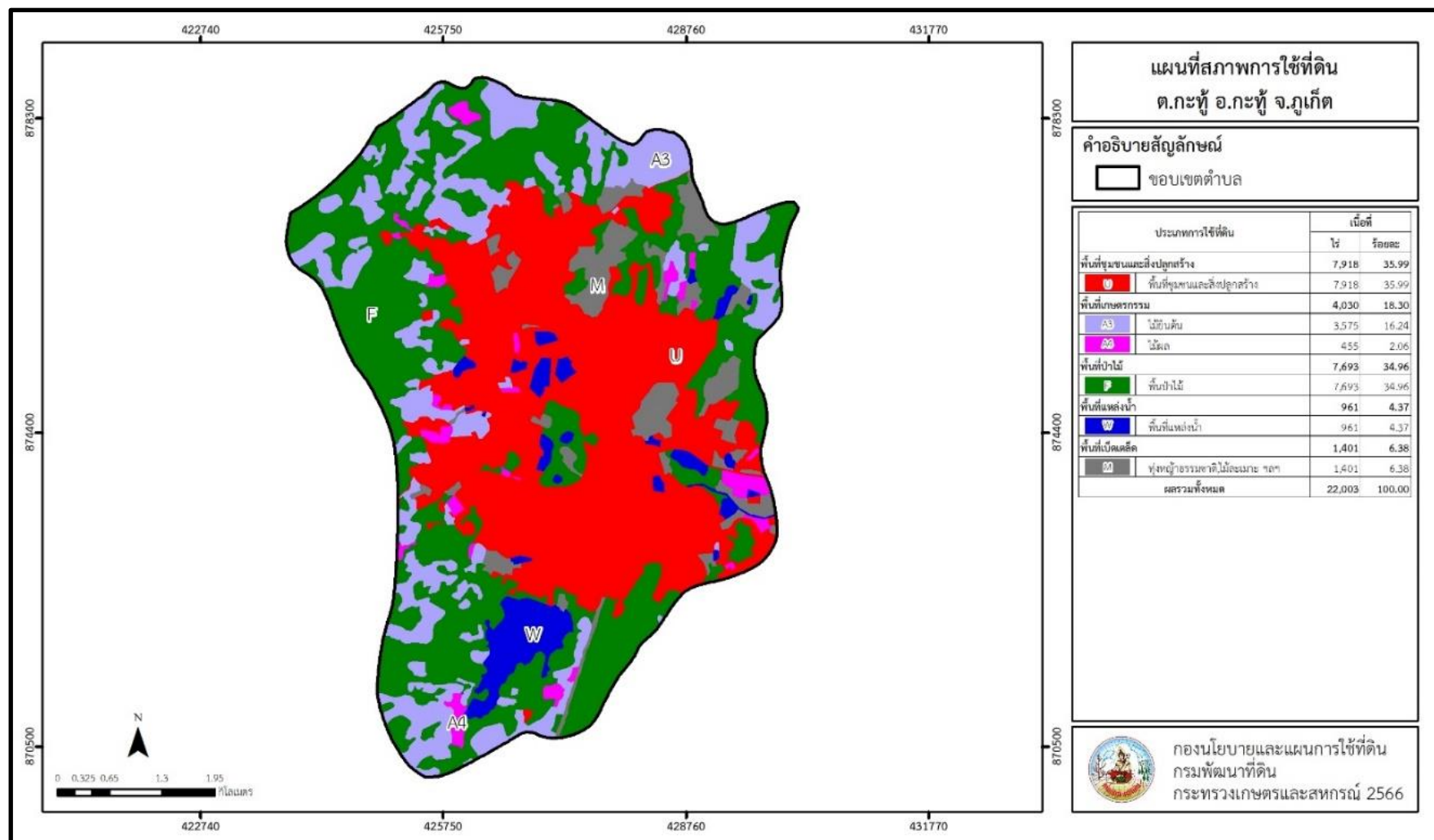
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,918	35.99
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	906	4.12
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,469	15.76
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	491	2.23
U405	ถนน	211	0.96
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	85	0.39
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	247	1.12
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	41	0.19
U603	สุสาน ป่าช้า	8	0.04
U605	สถานีบริการน้ำมัน	7	0.03
U701	สนามกอล์ฟ	2,453	11.15
A	พื้นที่เกษตรกรรม	4,030	18.30
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	8	0.04
A301	ไม้ยืนต้นผสม	3	0.01
A302	ยางพารา	3,466	15.75
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	4	0.02
A303	ปาล์มน้ำมัน	84	0.38
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	10	0.04
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	27	0.12
A401	ไม้ผลผสม	255	1.16
A405	มะพร้าว	134	0.61
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	10	0.04
A411	กล้วย	20	0.09
A420	ยางสด ลองกอง	8	0.04
A422	มะนาว	1	-
F	พื้นที่ป่าไม้	7,693	34.96
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	2,618	11.90
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	5,075	23.06

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,401	6.38
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	358	1.63
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	235	1.07
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	479	2.18
M302	บ่อลูกรัง	147	0.67
M405	พื้นที่ถม	182	0.83
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	961	4.37
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	19	0.09
W201	อ่างเก็บน้ำ	542	2.46
W202	บ่อน้ำในไร่นา	400	1.82
ผลรวมทั้งหมด		22,003	100.00

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลกะทู้มีประชากรรวม 30,817 คน แยกเป็นชาย 14,225 คน เป็นหญิง 16,592 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 875.48 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 21,728 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 376 ครัวเรือน หรือร้อยละ 1.73 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 21,352 ครัวเรือน หรือร้อยละ 98.27 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง ตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลกะทู้	21,728	14,225	16,592	30,817
หมู่ที่ 0 กะทู้	2	127	101	228
หมู่ที่ 1 เก็ดโฮ	5,533	2,706	3,146	5,852
หมู่ที่ 2 กะทู้	2,280	1,070	1,391	2,461
หมู่ที่ 3 กะทู้	206	263	277	540
หมู่ที่ 4 กะทู้	1,563	1,232	1,560	2,792
หมู่ที่ 5 ไม้เรียบ	1,079	942	1,083	2,025
หมู่ที่ 6 สีกอ บ้านเหนือ บ้านน้ำตก	6,109	4,350	4,924	9,274
หมู่ที่ 7 ทุ่งทอง	4,956	3,535	4,110	7,645

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	21,728	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	376	1.73
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน	21,352	98.27

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลกะทู้มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 21,728 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 1.01 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลกะทู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา และมะพร้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 298,704.24 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 142,227.47 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 208,921.35 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 97,877.07 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 89,782.89 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 38,047 บาท ดังรายละเอียด ในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลกะทู้	269,041.79	15,593.64	8,456.86	5,611.95	298,704.24	142,227.47	208,921.35	97,877.07
หมู่ที่ 1 เกิดไธ้	211,263.16	-	1,473.68	-	212,736.84	93,133.64	170,673.68	74,718.89
หมู่ที่ 2 กะทู้	228,696.32	3,036.81	2,380.37	921.78	235,035.28	100,817.76	173,866.56	74,579.61
หมู่ที่ 3 กะทู้	295,370.37	78,240.74	47,597.22	33,685.19	454,893.52	212,677.49	277,537.04	129,757.58
หมู่ที่ 4 กะทู้	248,800.00	-	1,000.00	-	249,800.00	104,300.63	227,690.00	95,068.89
หมู่ที่ 5 ไม้เรียบ	427,251.66	-	132.45	-	427,384.11	239,907.06	215,099.34	120,743.49
หมู่ที่ 6 สีกอ บ้านเหนือ บ้านน้ำตก	241,392.20	27,264.48	6,455.85	3,429.16	278,541.68	140,279.01	214,273.94	107,912.52
หมู่ที่ 7 พังทอน	230,518.81	613.47	158.42	1,247.52	232,538.22	104,476.69	183,308.91	82,358.54

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

กรมการปกครอง (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่างๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 3,837 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 5,490 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 2,809 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 166 ไร่

(3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1BR เนื้อที่ 682 ไร่

(4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 5,033 ไร่

(5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 4,137 ไร่

(6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,694 ไร่

(7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 3,482 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลกะทู้ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536 - 2565) 2,333.4 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลกะทู้ มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองเก็ตโฮ่ คลองบางทอง และห้วยน้ำตกกระตุ
แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางวาด

3.2.3 น้ำใต้ดินจากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล พบว่า ตำบลกะตุ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 16 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2566)

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 10 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 6 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายเป้ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sclB ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sla ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 219 ไร่ หรือร้อยละ 1.00 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Koi-slc ชุดดินโคกกลอย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 261 ไร่ หรือร้อยละ 1.19 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Pga-sclB ชุดดินพังงา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 144 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Pga-sclC ชุดดินพังงา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 99 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Pk-sclC ชุดดินภูเก็ต มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pk-sclD ชุดดินภูเก็ต มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 432 ไร่ หรือร้อยละ 1.96 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Tg-slb ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 540 ไร่ หรือร้อยละ 2.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Tim-sclC ชุดดินท้ายเหมือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 6 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ GC สนามกอล์ฟ มีเนื้อที่ 1,205 ไร่ หรือร้อยละ 5.48 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ ML ที่ดินดัดแปลง มีเนื้อที่ 611 ไร่ หรือร้อยละ 2.78 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ P บ่อ มีเนื้อที่ 4,117 ไร่ หรือร้อยละ 18.71 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 10,635 ไร่ หรือร้อยละ 48.33 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ U พื้นที่ชุมชน มีเนื้อที่ 2,797 ไร่ หรือร้อยละ 12.71 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 650 ไร่ หรือร้อยละ 2.95 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน
ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

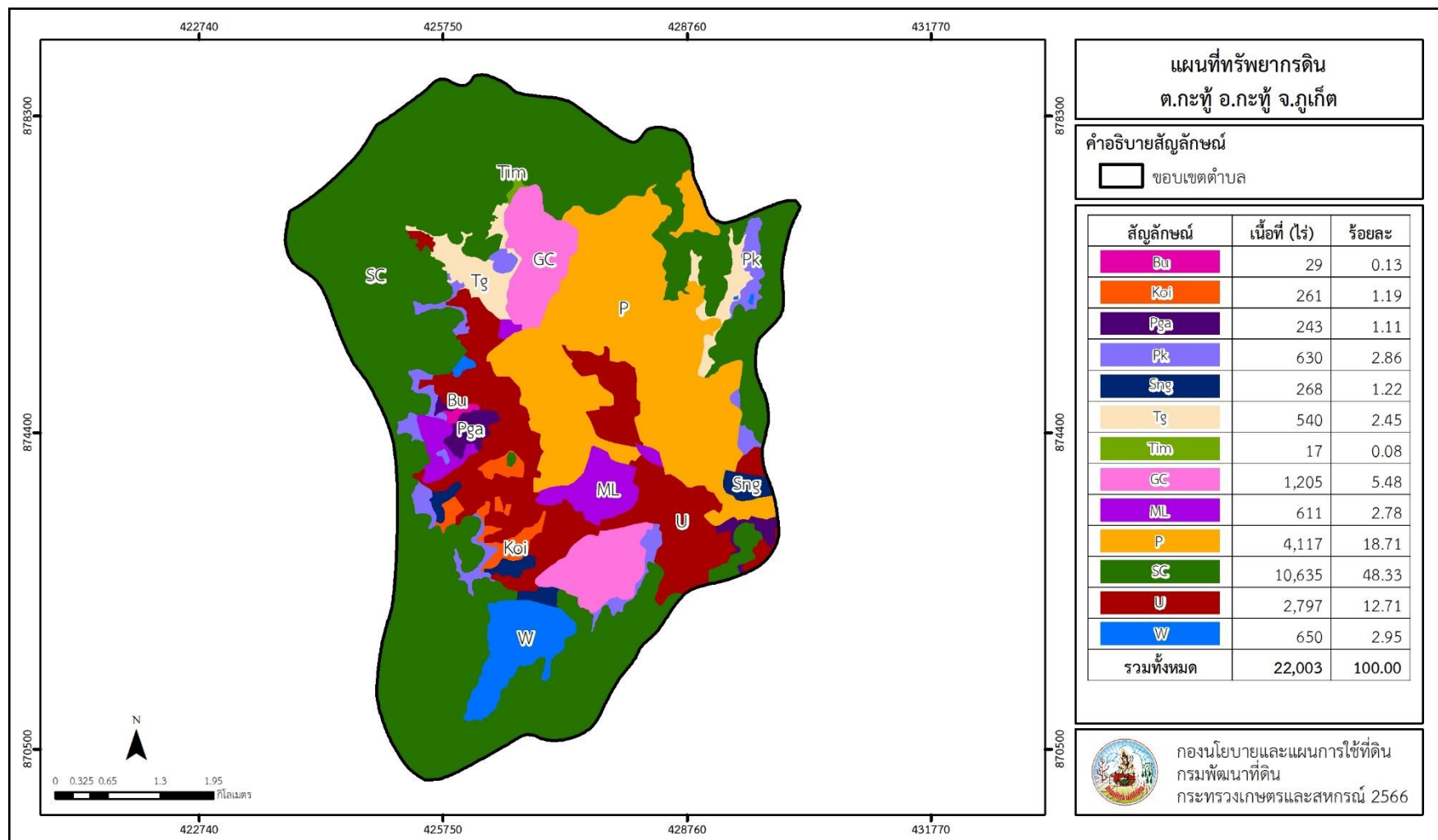
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bu-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	29	0.13
Koi-sIC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	261	1.19
Pga-sclB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	144	0.66
Pga-sclC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	99	0.45
Pk-sclC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	198	0.90
Pk-sclD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	432	1.96
Sng-sclB	2-5	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	49	0.22
Sng-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	219	1.00
Tg-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	540	2.45
Tim-sclC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	17	0.08
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,635	48.33
GC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,205	5.48
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	611	2.78
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,117	18.71
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,797	12.71
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	650	2.95
รวมทั้งหมด											22,003	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลกะทู้ คือ

- 1) กรรมสิทธิ์ในที่ดิน
- 2) ขาดความรู้ในการนำวัสดุปรับปรุงดินไปใช้
- 3) เส้นทางคมนาคมขนส่งทางการเกษตรไม่สะดวก
- 4) ประสบปัญหาโรคและแมลง
- 5) ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการตลาดสินค้าเกษตร
- 6) ฝนช่วงฤดูแล้งมีเยอะ
- 7) ไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรและปลาน้ำจืดในช่วงที่ผลผลิตมีเยอะ
- 8) บริเวณที่มีความลาดชัน และมีการชะล้างพังทลายในช่วงฤดูฝน
- 9) ราคาปุ๋ย อาหารสัตว์ มีราคาสูง
- 10) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะสมต่อการปลูกผัก
- 11) ขาดการสนับสนุนวัสดุสำหรับทำปุ๋ยหมัก เพื่อส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
- 12) การทำเกษตรต้องใช้ต้นทุนสูง แต่ผลตอบแทนต่ำ
- 13) ราคายางพาราทกต่ำ
- 14) ต้องการไฟฟ้าบริเวณเขื่อนเก็บน้ำเพื่อเพิ่มแสงสว่าง
- 15) น้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง
- 16) เส้นทางคมนาคมขนส่งทางถนนไม่สะดวก เนื่องจากจอตรถบนถนน
- 17) พื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการขุดแหล่งน้ำ
- 18) ไม่มีหน่วยงานรัฐเข้ามาดูแลเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่
- 19) พื้นที่ตำบลกะทู้ไม่ได้อยู่ในเขตพัฒนาที่ดิน เพื่อจะทำงานอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลกะทู้ มีความต้องการ 16 ประการ คือ

- 1) ต้องการสนับสนุนวัสดุสำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์
- 2) ต้องการทำถนนไปยังแปลงเกษตร แต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากเป็นที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอนุญาตให้เกษตรกรสร้างทางลำเลียงเองได้
- 3) ต้องการความรู้เรื่องการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และดินสำหรับปลูกพืช
- 4) ต้องการองค์ความรู้ด้านการปราบศัตรูพืชและโรคพืช
- 5) ต้องการเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวกเพื่อเคลื่อนย้ายพืชผลทางการเกษตร
- 6) ต้องการตลาดสินค้าที่แน่นอนเพื่อรองรับการผลิตพืชผลทางการเกษตร
- 7) ต้องการสนับสนุนวัสดุสำหรับทำปุ๋ยหมักไว้ปลูกผัก

- 8) ต้องการมาตรการการชะล้างพังทลายของหน้าดินอย่างยั่งยืน
- 9) ต้องการแหล่งน้ำทางการเกษตรที่เหมาะสมต่อพื้นที่
- 10) ต้องการขยายเขตพัฒนาที่ดินเพื่อจัดทำงานระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 11) ต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่ของเกษตรกร
- 12) ต้องการมีการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดเพื่อกระจายผลผลิตทางการเกษตร
- 13) ต้องการสนับสนุนแหล่งโซล่าเซลล์บริเวณเขื่อน
- 14) ต้องการพืชตระกูลไม้เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 15) ต้องการทราบปริมาณธาตุอาหารในดิน
- 16) อยากให้หน่วยงานด้านการเกษตรระบุข้อมูลพื้นที่ความเหมาะสมในการปลูกพืชเพื่อให้เหมาะสมในการปลูกพืชแต่ละชนิด

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม
- 1.2) การถือครองในกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.3) ขาดความรู้ทางด้านเกษตร
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ
- 1.5) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 8 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) เส้นทางขนส่งผลผลิตไม่เหมาะสมและขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ
- 2.3) ดินชะล้างพังทลาย
- 2.4) การระบาดของโรคพืชและแมลง
- 2.5) ตลาดไม่เพียงพอต่อการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร
- 2.6) ต้นทุนการผลิตสูง
- 2.7) ขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
- 2.8) พื้นที่ทำการเกษตรอยู่นอกเขตพัฒนาที่ดิน

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 8 ประการ คือ

- 3.1) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้เกษตรกร
- 3.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างทางลำเลียงสินค้าทางการเกษตร
- 3.4) การให้ความรู้ในด้านการรักษาโรคและแมลงในแปลงของเกษตรกร
- 3.5) ไล่ปฎตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 3.6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดงานกระจายสินค้าของดีท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นการซื้อพืชผลทางการเกษตรในช่วงที่ผลผลิตตกต่ำและมีปริมาณมาก
- 3.7) การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาปุ๋ย อาหารสัตว์

3.8) ขาดแคลนน้ำสำหรับใช้ในทางการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 8 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตได้รับความเสียหายจากปัญหาเส้นทางขนส่ง
- 4.2) การไม่ได้ครอบครองเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำให้อยากต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 4.3) ดินไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตร เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ด้านการปรับปรุงดิน
- 4.4) ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- 4.5) สูญเสียน้ำดินในพื้นที่การทำเกษตร
- 4.6) ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
- 4.7) การระบาดของโรคและแมลง ขยายพื้นที่และยกระดับความรุนแรง
- 4.8) รายได้ลดลงไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณสำหรับการสร้างเส้นทางคมนาคมขนส่ง
- 5.2) รวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาสินค้าทางการเกษตร
- 5.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.4) นำหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้ในการป้องกันการชะล้างพังทลาย
- 5.5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการน้ำ
- 5.6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการสร้างตลาดสินค้าเพื่อกระจายสินค้าออกจากพื้นที่
- 5.7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ปัญหาเรื่องไฟฟ้าบริเวณเขื่อนบางววด
- 5.8) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- 5.9) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดระเบียบเรื่องการจอดรถบนถนน

อนาคต

- (1) กระจายสินค้าในพื้นที่ออกสู่ตลาดภายนอก
 - (2) ผลผลิตปราศจากโรค แมลง และมีคุณภาพ
 - (3) ดินมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช
 - (4) ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - (5) การคมนาคมขนส่งมีความสะดวกยิ่งขึ้น
 - (6) ต้นทุนการผลิตลดลง
 - (7) มีน้ำใช้ในช่วงฤดูแล้ง
 - (8) การขยายเขตพัฒนาที่ดิน
 - (9) แสงสว่างรอบเขื่อนบางววด
 - (10) ได้รับงบประมาณสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราช่วงต้นฤดูฝน ยางพาราจะเริ่มเปิดกรีดได้ในปีที่ 7 หลังจากการปลูก และสามารถกรีดได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และจะหยุดกรีดเพื่อพักหน้ายางพาราช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน

2) มะพร้าว มะพร้าวแก่จะให้ผลผลิตในปีที่ 5 มะพร้าวอ่อนจะให้ผลผลิตในปีที่ 4 โดยจะทำการปลูกในช่วงพฤษภาคม-มิถุนายน และใส่ปุ๋ยในช่วงพฤษภาคม-มิถุนายน และตุลาคม-ธันวาคม สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี

3) ปาล์มน้ำมัน จะให้ผลผลิตได้ในปีที่ 4 หลังจากการปลูก สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตดูแลผลแก่ตั้งแต่มกราคม-ธันวาคม และดูระยะเริ่มออกดอกใส่ปุ๋ย 2 ช่วง คือช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และช่วงตุลาคม-พฤศจิกายน

4) ทุเรียนบ้าน จะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ 5-7 ปี หลังจากการปลูก มีการใส่ปุ๋ยช่วง 2 ช่วง ช่วงเดือนมกราคม-เมษายน และช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม มีการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม

5) จำปาตะ จะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ 5-7 ปี หลังจากการปลูก มีการใส่ปุ๋ย ช่วงเดือน มกราคม-เมษายน เก็บเกี่ยวช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม

6) กล้วย อายุเก็บเกี่ยว 9 เดือน เริ่มปลูกเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ มีนาคม-เมษายน ดูแลระยะติดผล พฤษภาคม-กรกฎาคม ดูแลระยะผลแก่ สิงหาคม-กันยายน เก็บเกี่ยวผลผลิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดูแลรักษาและสภาพดินที่มีความเหมาะสม

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	พืชเศรษฐกิจ												
1. ยางพารา													
2. มะพร้าว													
3. ปาล์มน้ำมัน													
ไม้ผล													
1. ทุเรียนบ้าน													
2. จำปาตะ													
3. กล้วย													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บັນทิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน สะตอ มังคุด มะพร้าวแก้ว ลองกอง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต

หน่วยแผนที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	สะตอ	มังคุด	มะพร้าวแก่	ลองกอง
Bu-silA	S3o	S2ons	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Koi-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns
Pga-sclB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pga-sclC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns
Pk-sclC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns
Pk-sclD	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S3e	S2ewns
Sng-sclB	S3o	S2ons	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Sng-slA	S3o	S2on	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Tg-slB	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns	S2n	S2ns
Tim-sclC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns
SC	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

: ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหารพืช

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยมีทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 3,812 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.32 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 2,079 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.45 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดงกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 520 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.36 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 1,213 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.51 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนเมือง มีเนื้อที่ 2,730 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.40 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของการดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะพร้าว, ไม้ผลผสม, ไม้ผลผสมร้าง/เสื่อมโทรม

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขื่อน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 119 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 2,172 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน, ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม

3) เขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนเมือง (สัญลักษณ์ 2400) พื้นที่เขตนี้ เป็นการสร้างพื้นที่ทำการเกษตร บนความหวังจะหลอมรวมพื้นที่ชุมชนเมืองกับพื้นที่เกษตรกรรม มุ่งเน้นการทำการเกษตรในพื้นที่จำกัด เพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชน พัฒนาสู่การรวมกลุ่มเป็นตลาดในชุมชน สร้างรายได้และอาชีพให้แก่คนในเมือง รวมถึงได้มีการพัฒนาแนวทางและเทคโนโลยีในการทำการเกษตรให้เกิดความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ในตำบลอย่างสมดุลและยั่งยืน มีเนื้อที่ 333 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.51 ของเนื้อที่ตำบล สรุปรูปแบบที่เหมาะสมในพื้นที่ ดังนี้

- แบบแรก คือ เกษตรในเมืองที่พึ่งตนเองด้านอาหาร ส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อที่จะบริโภคเอง เหลือจึงวางจำหน่าย นอกจากพึ่งตนเองแล้วอาจจะรวมไปถึงการผลิตเพื่อจะร่วมมือร่วมกับภัยพิบัติ หรือวิกฤติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วย

- แบบที่สอง เป็นแบบเชิงพาณิชย์ ผู้ประกอบการเน้นการทำ CSA มีการทำ block delivery ส่งผลผลิตไปถึงหน้าบ้าน ในทำนองเดียวกันนี้อาจจะรวมถึงการใช้แนวทาง smart farming คือ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการออเดอร์ออนไลน์ รวมถึงการ contact ในระยะยาวกับผู้บริโภคเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค

- แบบที่สาม คือ การใช้สวนผักคนเมืองเพื่อเป็นงานอดิเรก เป็นกิจกรรมสันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ ของครัวเรือนรวมถึงของชุมชน ตลอดจนรวมทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ การเรียนรู้ของเด็ก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,479 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.91 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขต ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 5,226 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.76 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ

คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 243 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.10 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์ สุสาน ป่าช้า สนามกอล์ฟ เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 5,586 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 25.40 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ไม้พุ่ม ไม้ละเมาะ หม่อน เก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง พื้นที่ถม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 4,318 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 19.62 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

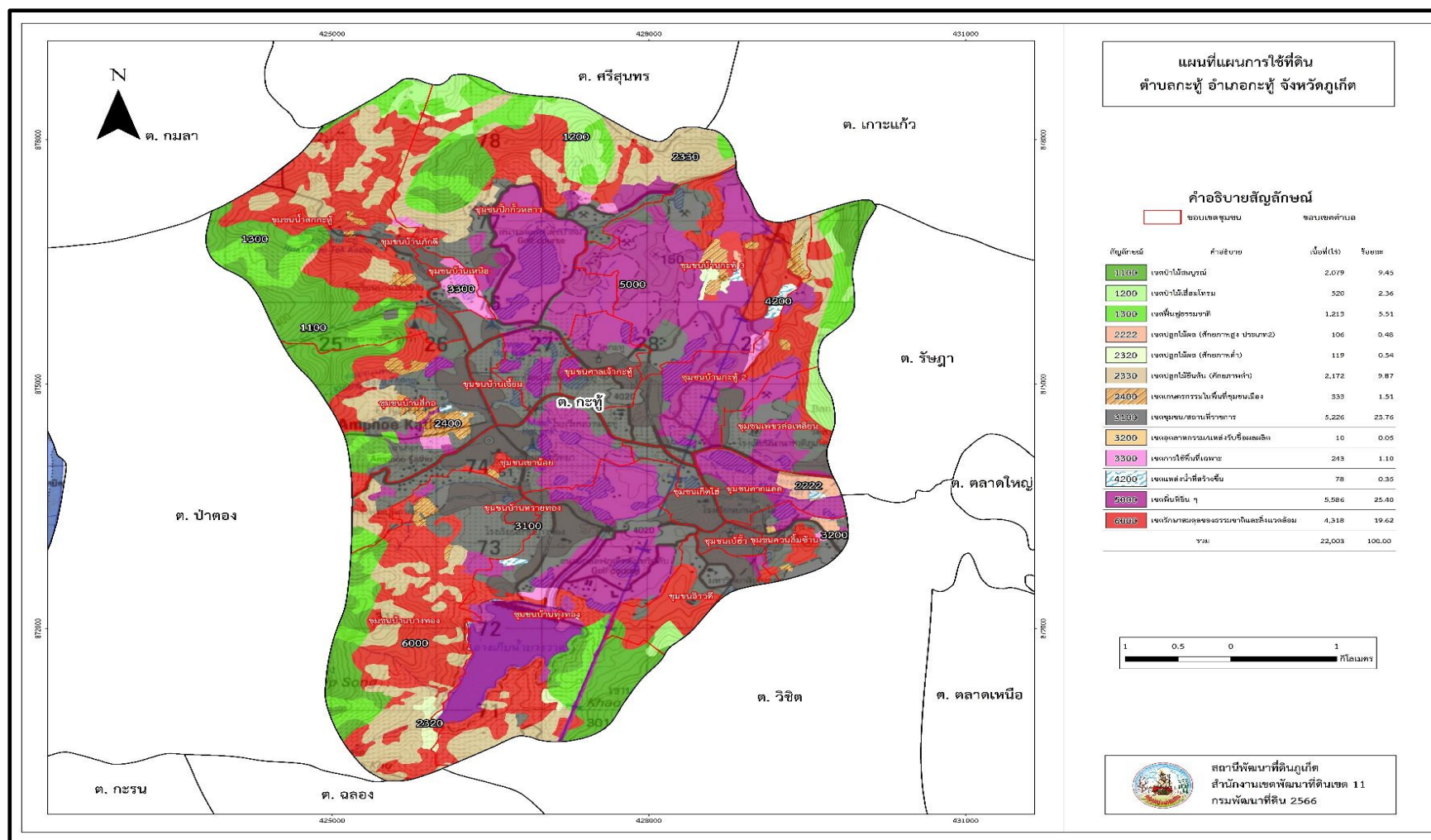
ตารางที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	3,812	17.32
(1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	2,079	9.45
(2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	520	2.36
(3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	1,213	5.51
2. เขตเกษตรกรรม	2,730	12.40
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	106	0.48
2.1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	106	0.48
(1) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	106	0.48
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	2,291	10.41
(1) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	119	0.54
(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	2,172	9.87
2.3 เขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนเมือง	333	1.51
3. เขตเขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,479	24.91
(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	5,226	23.76
(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	10	0.05
(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	243	1.10
4. เขตแหล่งน้ำ	78	0.35
(1) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	78	0.35
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	5,586	25.40
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4,318	19.62
รวม	22,003	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสุนทรไปเสนอต่อเทศบาลตำบลกะทู้ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์เฝ้าติดตาม
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน(ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)
- (11) การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์
- (12) ใช้พด.7 ป้องกันแมลงศัตรูพืชและการใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

3) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอกะทู้ ภูเก็ต เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลกะทู้ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลกะทู้ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการขาดพื้นที่การทำเกษตรเนื่องจากเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวและชุมชนเมือง ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น ได้แก่ ดินเป็นกรด และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร ส่วนธาตุอาหารและ

อินทรียวตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรียวตถุได้สลายตัวไป ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

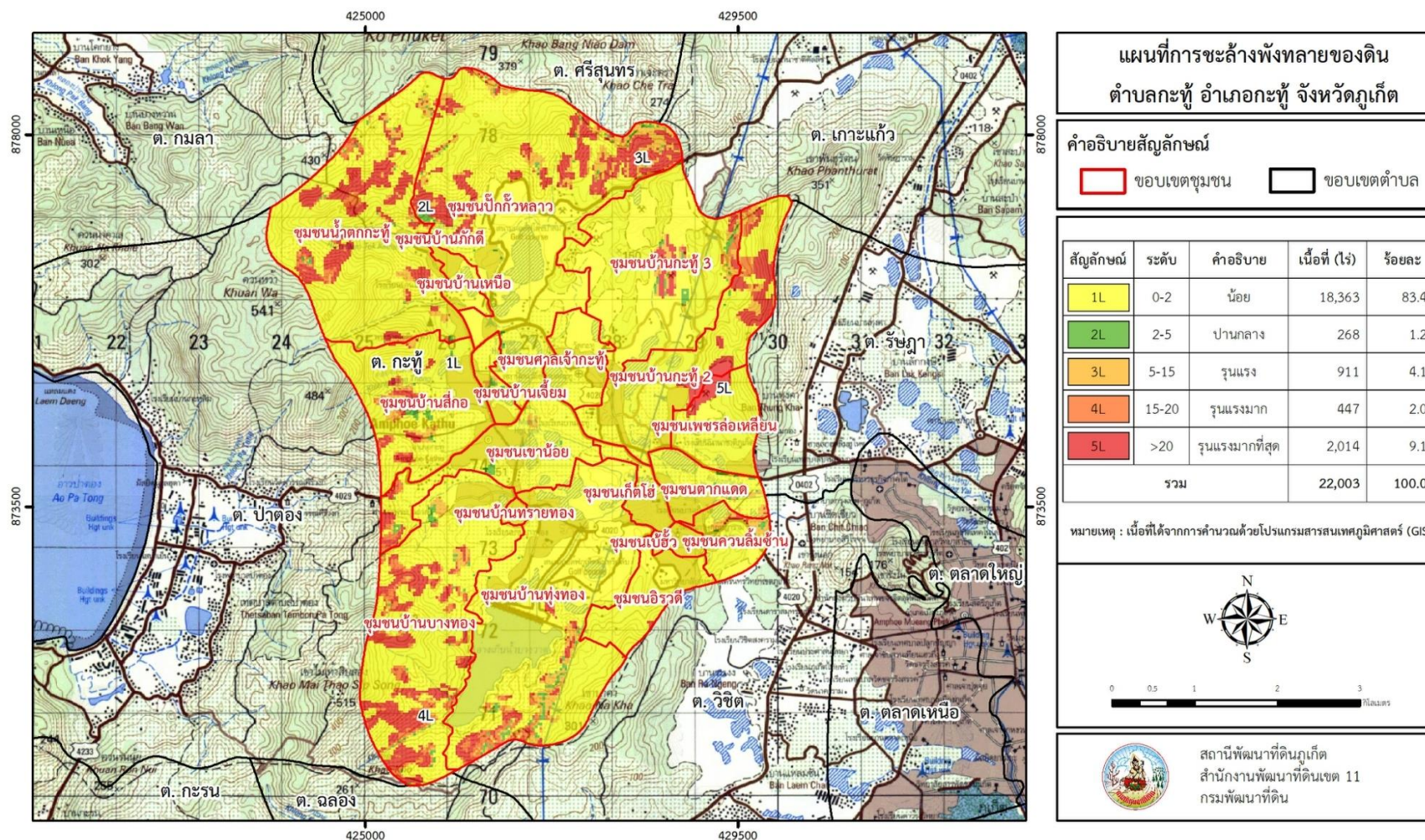
การแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จะต้องดำเนินการทั้งตำบล ได้แก่ (1) **ปัญหาดินกรด** ปรับปรุงดินโดยวัสดุปูน (โดโลไมท์) และมีการใช้วัสดุอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ในการปรับปรุงบำรุงดิน (2) **ด้านปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ** มีธาตุอาหารน้อย ควรปรับปรุงดินด้วยวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ รวมถึงการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารพืช และช่วยในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น

ในกรณีของปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลกะทู้ ซึ่งมีเนื้อที่ระดับความลาดชันมากกว่า 15% มีจำนวนมากถึง 2,461 ไร่ ระดับความลาดชันระหว่าง 5-15% มีจำนวน 911 ไร่ มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 18,363 ไร่ จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุด (รูปที่ 7-1) ทำให้สูญเสียธาตุอาหารไปกับปริมาณดินที่ถูกชะล้างมาตกตะกอนโดยตรง วิธีการปฏิบัติที่ลดการชะล้างพังทลายของดินจึงเป็นการลดการสูญเสียธาตุอาหาร สามารถแก้ไขได้โดยมาตรการทางวิธีกล เช่นการไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ การทำขั้นบันไดดิน การยกร่องตามแนวระดับ การยกร่องขวางทางลาดชัน ปลูกพืชยืนต้นเป็นแนวขวางแนวลาดชันเพื่อลดความแรงของกระแสน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชแนวป้องกัน และการใช้ถุทรายและการปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวป้องกันขวางร่องน้ำ เป็นต้น

ในกรณีของการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภค และบางพื้นที่ขาดน้ำในการทำเกษตร รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ การแก้ไขปัญหาคขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “**การพัฒนาที่ดินและน้ำที่ เป็นระบบ**” ทั้งพื้นที่ตำบลจะต้องมีการจัดทำร่วมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น ขุดเจาะบ่อบาดาล ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566 - 2570

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 172 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,274 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน(ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง) 1.8 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยการใช้ พด. 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	
รวมพื้นที่เกษตรกรรม	รวมแผนงาน/โครงการ	

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 172 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,274 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) จัดอบรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการโรค/แมลงศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร) 4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต

	12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 77 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลกะตุ อำเภอกะตุ จังหวัดภูเก็ต แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	1. ปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้นและเขตเกษตรผสมผสาน	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	150	150	150	150	150	750	2,250	2,250	2,250	2,250	2,250	11,250	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้นและเขตเกษตรผสมผสาน	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,850	2,850	2,850	2,850	2,850	14,250	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้นและเขตเกษตรผสมผสาน	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	2	2	2	2	9	17,800	35,600	35,600	35,600	35,600	160,200	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม/ พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	75,000	75,000	75,000	75,000	75,000	375,000	90,000	90,000	90,000	90,000	90,000	450,000	พด.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.1 การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	50	50	-	-	100	-	106,000	106,000	-	-	-	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.2 การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เสี่ยงภัยพิบัติทาง การเกษตร	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2565). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อน้ำบาดาล แหล่งที่มา : <http://app.dre.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2536-2565 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกะทู้. 2566. วิสัยทัศน์พันธกิจ. แหล่งที่มา : <https://www.karoncity.go.th/content/vision>, 1 พฤษภาคม 2566.

สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

